

การพัฒนารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สุคนธ์ ระเบียบโอษฐ์

ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญพิเศษ

โรงเรียนเทศบาลวัดเสาธงทอง เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาที่พัฒนาขึ้น ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา 4) เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการเรียนโดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา และ 5) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยทดลอง 4 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 – 3 เป็นขั้นตอนการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งที่ 1 – 3 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาธงทอง ในปีการศึกษา 2554 – 2555 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งที่ 4 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 , 6/2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 87 คน ซึ่งก็คือประชากรทั้งหมดนั่นเอง โดยขั้นนี้เป็นการนำรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาที่ได้รับการพัฒนาจนมีประสิทธิภาพแล้วไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาธงทอง เพื่อนำผลการทดลองมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียน ศึกษาทักษะการแก้ปัญหานักเรียน หลังการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ซึ่งใช้ระยะเวลาทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา รวม 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบการสอบอาเซียนศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าที่แบบ ไม่อิสระจากกัน (t – test Dependent) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีประสิทธิภาพ 87.36/86.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.8148 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.8148 หรือคิดเป็นร้อยละ 81.48

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลัง

เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา จากการทดลองครั้งที่ 1 – 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

4. ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการเรียนโดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา โดยรวม ความสามารถอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนมีความสามารถในการระบุปัญหาอยู่ในระดับดี ส่วนความสามารถในการอธิบายสาเหตุของปัญหา การระบุวิธีการแก้ปัญหา และการระบุผลที่ได้จากการแก้ปัญหาอยู่ในระดับพอใช้

5. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาโดยรวม อยู่ระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน รองลงมา คือ รูปแบบการสอนมีความเหมาะสมในการนำมาใช้พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และ ทักษะการแก้ปัญหา และ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่ตนเองสนใจอย่างลุ่มลึกโดยการทำโครงการตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการสอน , อาเซียนศึกษา , ทักษะการคิดวิเคราะห์ , ทักษะการแก้ปัญหา

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกอยู่ในยุคที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ (Globalization) มีความเจริญก้าวหน้าของการสื่อสารและเทคโนโลยี การสื่อสารไร้พรมแดนทำให้สังคมโลกแคบลง สามารถติดต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้วัฒนธรรมการดำรงชีวิต ความเชื่อและความคิดของสังคมเผยแพร่ ถ่ายโอนกันได้ง่ายขึ้น มีการเลียนแบบตามกระแสชาวยุคและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดต่อสังคมได้ ปัญหาที่ต้องเผชิญในยุคโลกาภิวัตน์ คือ การแพร่ขยายของวัฒนธรรมต่างชาติ อาจจะทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งเป็นทุนสังคมของประเทศเริ่มเสื่อมถอย หากไม่ได้รับการอนุรักษ์และสืบสานอย่างเหมาะสม ขณะที่ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีแนวโน้มอยู่ในเขตเมืองที่แพร่ขยายอย่างรวดเร็วทำให้วิถีชีวิตความ

เป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป เน้นความสะดวกสบายและให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้า แต่ต้องใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบ มีรูปแบบการบริโภคที่ผิดโภชนาการและการใช้ชีวิตที่เผชิญแรงบีบคั้นทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น

ประเทศไทยกำลังอยู่ในสังคมขนาดใหญ่ ในภูมิภาคและสังคมโลก ในขณะที่ปัจจุบันได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก ซึ่งสหรัฐอเมริกา ทวีปยุโรป รวมทั้งประเทศใหญ่ๆ ของทวีปเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ แม้บางประเทศ เช่น จีน จะมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เร็วมาก ก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวทำให้มีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจลง ในสภาพเช่นนี้จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องเตรียมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อที่จะให้อยู่รอดในภาวะการณปัจจุบันหรือในอนาคตต่อไป นอกจากนี้จะมีการ

รวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งความพยายามที่จะเชื่อมโยงกันของกลุ่มประเทศอาเซียนกับนอกภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย การจะสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกที่สำคัญของประเทศ เช่น ด้านการคมนาคม การสื่อสาร ซึ่งรัฐบาล มีนโยบายชัดเจนและกำลังเร่งดำเนินการในขณะนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ แต่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่สำคัญมากและขาดไม่ได้ คือ “การพัฒนาคน” เพราะฉะนั้นจึงเป็นโจทย์ที่สำคัญของการจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย (จาตุรนต์ ฉายแสง. 2556)

การที่จะสามารถพัฒนาคนในประเทศนั้น ต้องพัฒนาที่พื้นฐาน เน้นที่การศึกษาและการพัฒนาของตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีถูกต้องตามครรลองของชีวิต การพัฒนาการศึกษาและแสวงหาความรู้จะง่ายขึ้น เป้าหมายของการศึกษาจึงต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมและมุ่งสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะการแก้ปัญหา มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ มนุษย์จึงต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถเติบโตและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิดโดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ กลั่นกรองข้อมูล เลือกใช้และนำมาใช้ในสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้การศึกษาเป็น

เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน คุ่มครองสิทธิสร้างความเสมอภาคให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ไม่น้อยกว่า 12 ปี และให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกัน แก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาที่รัฐเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและทัดเทียมกัน โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทยมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) ด้วยเหตุนี้เองหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แบ่งออกเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา

เปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลก ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม สาระ ศาสนา ศิลธรรมและจริยธรรม มุ่งปลูกฝังแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 114)

อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีความสำคัญที่สุดของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะพัฒนาการรวมตัวให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นในระดับที่เป็น “ประชาคมอาเซียน” ภายในปี พ.ศ. 2558 อันจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านขึ้นในภูมิภาค ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรงด้วย

AEC หรือ Asean Economics Community คือการรวมตัวของชาติใน Asean 10 ประเทศ โดยมี ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชาและบรูไน เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน ทำให้มีผลประโยชน์, อำนาจต่อรองต่าง ๆ กับคู่ค้าได้มากขึ้น และการนำเข้า

หรือส่งออกของชาติในอาเซียนก็จะเสรี ยกเว้นสินค้าบางชนิดที่แต่ละประเทศอาจจะขอไว้ไม่ลดภาษีนำเข้า (เรียกว่าสินค้าอ่อนไหว) ซึ่ง Asean จะรวมตัวเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และมีผลเป็นรูปธรรม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ซึ่งจะทำให้ภูมิภาคนี้เปลี่ยนไปอย่างมาก ซึ่งไทยจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและการบิน เพราะว่า ไทยมีที่ตั้งอยู่กลางอาเซียน และไทยอาจจะเด่นในเรื่อง การจัดการประชุมต่างๆ, การแสดงนิทรรศการ, ศูนย์กระจายสินค้า และยังเด่นเรื่องการค้าคมนาคมอีกด้วย เนื่องจากอยู่ตรงกลางอาเซียน และการบริการด้านการแพทย์และสุขภาพจะเติบโตอย่างมากเช่นกัน เพราะ จะผสมผสานส่งเสริมกันกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ค่าบริการทางการแพทย์ของประเทศต่างชาตินี้จะมีราคาสูงมากหากเทียบกับประเทศไทย)

ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองไทยรวมทั้งเป็นพลเมืองอาเซียนในเวลาเดียวกัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของอาเซียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถคาดหมายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ เพื่อจะได้เห็นความสำคัญและ มีการเตรียมความพร้อมให้กับตนเองเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน โดยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มีการจัดเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาอยู่ในสาระประวัติศาสตร์

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จ มีสาเหตุมาจากครูผู้สอนขาดวิธีการสอน ขาดทักษะการสอน และนักเรียนไม่เห็นความสำคัญ ไม่ให้ความสนใจในการเรียน

การสอนประวัติศาสตร์ มองว่าการเรียนประวัติศาสตร์เป็นเรื่องโบราณ น่าเบื่อ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับตนโดยตรง การเรียนรู้ในปัจจุบันนั้นจุดอ่อนอยู่ที่ครู ครูเน้นการสอนเนื้อหาเป็นสำคัญ ไม่ได้เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่จะหาคำความรู้ใหม่ที่ทำให้นักเรียนเกิดการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากวิธีสอน (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 111) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาของกรมวิชาการ ได้ข้อสรุปว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีปัญหาในด้านการสอน ครูไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง เพราะส่วนมากครูยึดหนังสือแบบเรียนแทนหลักสูตร และใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ด้านการประเมินผลการเรียน ทักษะด้านการคิดของผู้เรียนส่วนมากค่อนข้างต่ำ และจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 3)

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย โดยเฉพาะสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชิงช้า ก็ประสบปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวคือ นักเรียนไม่สนใจเรียน ขาดความกระตือรือร้น ขาดทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เห็นว่าการเรียน

ประวัติศาสตร์และการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง ซึ่งทั้งนี้อาจจะเกิดจากครูเน้นการสอนเนื้อหาเป็นสำคัญ และใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ครูไม่เน้นกระบวนการให้นักเรียนปฏิบัติจริง ไม่ได้เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่จะหาคำความรู้ใหม่ ที่ทำให้ นักเรียนเกิดการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น จากการประเมินคุณภาพของนักเรียน สาระประวัติศาสตร์ ในปีการศึกษา 2553 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.40 และหากพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาแต่ละเรื่อง ก็พบว่า เรื่อง ประเทศเพื่อนบ้านของไทย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 57.23 ซึ่งน้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ (โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชิงช้า. 2553) ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และครูผู้สอนในกลุ่มสาระดังกล่าว จึงเห็นสมควรว่าจะต้องมีการปรับปรุงวิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ทำเรื่องที่น่าสนใจที่นักเรียนมองว่าน่าเบื่อหน่าย เป็นเรื่องใกล้ตัว มากลายเป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย สนุกสนาน มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ และนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหา มีการเรียนรู้แบบบูรณาการและให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า การจัดการเรียนรู้โดย

ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และทักษะการคิดของนักเรียนที่ตีความวิธีหนึ่งและยังสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 คือการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในส่วนของผู้สอนลดบทบาทของการเป็นผู้ควบคุมชั้นเรียนลง ผู้เรียนมีอำนาจในการจัดการควบคุมตนเองมากขึ้น การที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Process) เพราะความรู้เก่าที่ผู้เรียนมีอยู่จะถูกถ่ายโอนหรือบูรณาการกับความรู้ใหม่ตลอดเวลา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่ล้าหลัง ทันเหตุการณ์ ทันโลกและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมโลกในอนาคตได้ดี ซึ่ง วัชรวิทย์ (2548 : 94 – 95) กล่าวถึง การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

1. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการร่วมมือกันของนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ
3. ครูคือผู้คอยแนะนำสนับสนุนนักเรียนคือผู้มองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
4. ปัญหาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงหรือปัญหาจริง ซึ่งปัญหาจะช่วยกำหนดกรอบแนวคิดหรือกำหนดจุดเน้นและกระตุ้นการเรียนรู้

5. ปัญหาคือสิ่งที่จะนำไปสู่การเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหา

6. ความรู้ใหม่จะเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การแสวงหาความรู้ และการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง พบว่า จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นที่การปฏิบัติจริงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน กล่าวคือ มุ่งเน้นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้คิดอย่างมีระบบ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการตั้งคำถามและรู้จักวิธีการแสวงหาคำตอบ มีทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ตลอดจนรู้จักคิดตัดสินใจในการสร้างทางเลือกอย่างมีเหตุผล โดยผู้เรียนจะต้องเลือกรื่อง ประเด็น หรือปัญหาที่ต้องการศึกษา เลือกวิธีการศึกษาค้นคว้า เป็นผู้ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจะต้องรู้จักบูรณาการทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างองค์ความรู้ สร้างข้อคำถาม แสวงหาคำตอบสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และนำคำตอบ หรือ องค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

จากการศึกษาเทคนิค วิธีการสอน ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการสอนอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนา

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ที่ได้ปรับปรุงมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning : PBL) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project) ซึ่งในขั้นตอนแรกใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้ นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาส แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และเมื่อนักเรียนได้รับความรู้จากการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายแล้ว นักเรียนจะต้องลงมือทำหรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งแท้จริง มีการระบุหัวข้อปัญหาหรือเรื่องที่สนใจ วิธีการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งการแก้ปัญหาและความรู้อย่างลึกซึ้งแท้จริง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งผู้วิจัยมีความคาดหวังว่ารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จะเป็นรูปแบบการสอนที่ทำให้ นักเรียนเกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ทำเรื่องใกล้ตัวที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมที่ง่ายและจับต้องได้ มีความสนใจข่าวสารบ้านเมืองเตรียมพร้อมตัวเองเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้าน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น นอกจากนี้รูปแบบการสอนดังกล่าวยังเน้นการนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ นักเรียน รู้จักใช้วิธีการที่

หลากหลายแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิด เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้นักเรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษามาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (2545 : 5) ที่กล่าวว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา
4. เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน เทศบาลวัดเสาธงทอง ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 84 คน ปีการศึกษา 2555 จำนวน 88คน และปีการศึกษา 2556 จำนวน 87 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งที่ 1 - 3 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาธงทอง ในปีการศึกษา 2554 - 2555 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ ทดลองครั้งที่ 4 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 , 6/2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 87 คน ซึ่งก็คือประชากรทั้งหมดนั่นเอง

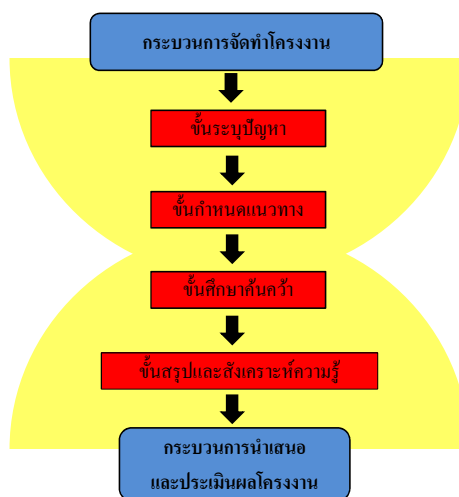
2. เนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคม ประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการ แก้ปัญหา โดยการใช้รูปแบบการสอนอาเซียน ศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นมา สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบ การสอนอาเซียนศึกษา เป็นรูปแบบการสอนที่ บูรณาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมี 2 กระบวนการ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ กระบวนการที่ 1) จัดทำโครงงาน 2) นำเสนอและประเมินผล โครงงาน และขั้นตอนที่ 1) ชั้นระบุปัญหา 2) ชั้นกำหนดแนวทาง 3) ชั้นศึกษาค้นคว้า 4) ชั้น สรุปลงและสังเคราะห์ความรู้

ภาพแสดงรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ประสิทธิภาพของ รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

3.2.2 ผล สัม ฤ ทิ ทิ ทา ง การเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

3.2.3 ความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์เนื้อหา การ คิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์

หลักการ ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอน
อาเซียนศึกษา

3.2.4 ทักษะการแก้ปัญหา
ได้แก่ ความสามารถในการระบุปัญหา อธิบาย
สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และผลที่
ได้รับจากการแก้ปัญหา หลังการเรียนโดย
รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

4.1 รูปแบบการสอนอาเซียน
ศึกษา ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง
อาเซียนศึกษา ที่บูรณาการการจัดการเรียนรู้โดย
ใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบโครงงาน

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.3 แบบทดสอบวัดความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6

4.4 แบบทดสอบวัดทักษะการ
แก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.5 แบบสอบถามความพึง
พอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยรูปแบบ
การสอนอาเซียนศึกษา

5. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

การดำเนินการวิจัยและพัฒนา
รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาทักษะการ
แก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชิงช้า ดำเนินการตลอด
ปีการศึกษา 2554 – 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา
หมายถึง รูปแบบการสอนที่บูรณาการการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการ
เรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมี 2
กระบวนการ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ กระบวนการที่
1) จัดทำโครงงาน 2) นำเสนอและประเมินผล
โครงงาน และขั้นตอนที่ 1) ชั้นระบุปัญหา 2)
ชั้นกำหนดแนวทาง 3) ชั้นศึกษาค้นคว้า 4) ชั้น
สรุปและสังเคราะห์ความรู้

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา
เป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่แบ่ง
นักเรียน เป็นกลุ่มย่อย เรียนรู้โดยใช้ประเด็น
สำคัญในกรณีปัญหาที่เป็นจริงหรือกำหนดขึ้น
เป็นตัวกระตุ้นให้ นักเรียนศึกษาด้วยตนเองโดย
การสืบ ค้นข้อมูลหาความรู้หรือทักษะต่างๆแล้ว
นำความรู้ที่ค้นหามา เล่าสู่กันฟังพร้อมทั้งร่วมกัน
อภิปรายร่วม กันเรียนรู้แล้วลงสรุปความรู้ใหม่
การจัดกิจกรรมแบบนี้ มีขั้นตอน คือ ชั้น
เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา , ชั้นกำหนด
แนวทางที่เป็นไปได้ , ชั้นดำเนินการ ศึกษา
ค้นคว้า , ชั้นสังเคราะห์ความรู้ , ชั้นสรุปและ
ประเมินค่าของคำตอบ และชั้นนำเสนอและ
ประเมินผลงาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาประยุกต์ใช้
ใน ขั้นตอนของการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการ
แก้ปัญหา และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้
เพิ่มเติมอย่างหลากหลาย

3. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้
นักเรียนได้เลือกศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็น
ปัญหาหรือสิ่งที่อยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งในเรื่อง

นั้น ๆ ให้มากขึ้น โดยใช้กระบวนการ วิธีการศึกษาอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียด ปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้จนได้ผลสรุปที่เป็นคำตอบในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเอง โดยมีครูคอยให้การชี้แนะ ช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

4. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะคิดวิเคราะห์สถานการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล รอบคอบ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย

4.1 การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นความสามารถในการค้นหาประเด็นสำคัญของข้อมูล แยกแยะข้อเท็จจริง และข้อสรุปของเนื้อหา

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ และการระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล

4.3 การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักการที่ทำให้ส่วนสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นความสัมพันธ์กัน

5. ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ซึ่งในที่นี้หมายถึง ความสามารถในการระบุปัญหา อธิบายสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และผลที่ได้รับจากการแก้ปัญหา ซึ่งวัดจากแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาแบบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน หมายถึง ประสิทธิภาพของรูปแบบการ

สอนอาชีวศึกษา ตามเกณฑ์ร้อยละ 80/80 โดย 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของคะแนนเก็บระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละที่นักเรียนแต่ละคนทำได้ถูกต้อง และ 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ ที่นักเรียนแต่ละคนทำได้ถูกต้อง

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาชีวศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

8. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ครอบคลุมเนื้อหา เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อใช้วัดความรู้ของนักเรียน ก่อนที่จะใช้รูปแบบการสอน และใช้วัดความรู้หลังจากใช้รูปแบบการสอน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าความยาก (Level of Difficulty) และ อำนาจจำแนก (Power of Discrimination) และกระบวนการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) แล้ว จำนวน 40 ข้อ

9. ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็น หรือความรู้สึกเฉพาะตัวของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอาชีวศึกษา ซึ่งวัดจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาชีวศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5

ระดับ (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

10. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชางทอง เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยจำแนกการดำเนินการเป็น 5 ระยะ 10 ขั้นตอน ระหว่างปีการศึกษา 2554 - 2556 คือ

ระยะที่ 1 เป็นขั้นของการสำรวจวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย โดยเฉพาะสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และหากพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาแต่ละเรื่อง ก็พบว่า เรื่อง ประเทศเพื่อนบ้านของไทย น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เป็นรูปแบบการสอนที่บูรณาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมี 2 กระบวนการ 4

ขั้นตอน กล่าวคือ กระบวนการที่ 1) จัดทำโครงการ 2) นำเสนอและประเมินผลโครงการ และขั้นตอนที่ 1) ชั้นระบุปัญหา 2) ชั้นกำหนดแนวทาง 3) ชั้นศึกษาค้นคว้า 4) ชั้นสรุปและสังเคราะห์ความรู้

ระยะที่ 2 เป็นการนำรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปดำเนินการวิจัยทดลองเชิงประจักษ์ แล้วนำสารสนเทศจากการวิจัยมาพัฒนารูปแบบการสอนดังกล่าว ให้มีคุณภาพเหมาะสมตลอดจนสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลจากการทดลองครั้งที่ 1 ทำให้มีการปรับปรุงรูปแบบการสอน โดยการปรับปรุงแก้ไขจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด

ระยะที่ 3 เป็นการนำรูปแบบการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้พัฒนาแล้วในครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้ แล้วนำสารสนเทศจากการวิจัยมาพัฒนารูปแบบการสอนดังกล่าว ให้มีคุณภาพเหมาะสม มากยิ่งขึ้นตลอดจนสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนและโรงเรียน ทำให้ได้รูปแบบการสอนที่พัฒนาครั้งที่ 2 โดยการปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชา ปรับชั่วโมงเรียนจาก 15 ชั่วโมง เป็น 20 ชั่วโมง เพื่อให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยนักเรียนได้เข้าใจการเขียนโครงงาน และการจัดทำโครงงาน

ระยะที่ 4 เป็นการนำรูปแบบการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้พัฒนาแล้วในครั้งที่ 2 ไปทดลองใช้ แล้วนำสารสนเทศจากการวิจัยมาพัฒนารูปแบบการสอนดังกล่าว ให้มีคุณภาพเหมาะสม ตลอดจนสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนและโรงเรียน ทำให้ได้รูปแบบการสอนที่พัฒนาแล้ว ครั้งที่ 3 ซึ่งผลจากการทดลองพบว่า การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ควรจะมีการเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนเมื่อได้เรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา อีกทั้งการวัดทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัยเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ความคิดของนักเรียนมากเกินไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ฉบับก่อนเรียนขึ้นมาอีกฉบับ (โดยการสลับข้อสอบกับฉบับหลังเรียน) และปรับแบบทดสอบการวัดทักษะการแก้ปัญหาเป็นข้อสอบแบบอัตนัย ซึ่งจะทำให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

และระยะที่ 5 เป็นการนำรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาแล้วในครั้งที่ 3 จนมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการประเมินผลการใช้รูปแบบการสอน โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ

เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับให้รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในระยะที่ 5 ได้ดังนี้

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษามีประสิทธิภาพ 87.36/86.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.8148 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.8148 หรือคิดเป็นร้อยละ 81.48

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา จากการทดลองครั้งที่ 1 - 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

4. ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการเรียนโดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา โดยรวมความสามารถอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนมีความสามารถในการระบุปัญหาอยู่ในระดับดี ส่วนความสามารถในการอธิบายสาเหตุของปัญหา การระบุวิธีการแก้ปัญหา และการระบุผลที่ได้จากการแก้ปัญหาอยู่ในระดับพอใช้

5. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาโดยรวม อยู่ระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน รองลงมา คือ รูปแบบการสอนมีความเหมาะสมในการนำมาใช้พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา และ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่ตนเองสนใจอย่างลุ่มลึกโดยการทำโครงการ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการพัฒนารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียน มีประเด็นสำคัญ ๓ ประเด็นสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีประสิทธิภาพ 87.36/86.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.8148 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.8148 หรือคิดเป็นร้อยละ 81.48 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างการทดลองครั้งที่ 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 44 คน ซึ่งเรียนด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย ผลการทดสอบก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.43 และมีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.93 คิดเป็นความก้าวหน้าทางการเรียน ร้อยละ 57.50 เมื่อวิเคราะห์คะแนนเก็บระหว่างเรียน

และผลการทดสอบหลังเรียน ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ปรากฏผลว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) กล่าวคือ มีประสิทธิภาพ 87.36/86.93 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.8148 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.8148 หรือคิดเป็นร้อยละ 81.48 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการสอน มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 มีการทดลองใช้รูปแบบการสอน เพื่อหาประสิทธิภาพและปรับปรุงพัฒนารูปแบบการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก่อนจะนำไปใช้หาประสิทธิภาพ โดยดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นขั้นของการสำรวจวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และการพัฒนารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาที่บูรณาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบโครงการ โดยมี 2 กระบวนการ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ กระบวนการที่ 1) จัดทำโครงการ 2) นำเสนอและประเมินผลโครงการ และขั้นตอนที่ 1) ชั้นระบุปัญหา 2) ชั้นกำหนดแนวทาง 3) ชั้นศึกษาค้นคว้า 4) ชั้นสรุปและสังเคราะห์ความรู้

ระยะที่ 2 เป็นการนำรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้ ครั้งที่ 1 ซึ่งผลจากการทดลองครั้งที่ 1 ปรากฏว่า รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพ 78.74/78.33 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ดังนั้นทำให้มีการปรับปรุงรูปแบบการสอน โดยการปรับปรุง

แก้ไขจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด

ระยะที่ 3 เป็นการนำรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้พัฒนาแล้วในครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 ซึ่งผลจากการทดลองครั้งที่ 2 ปรากฏว่า รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพ 85.86/85.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้หาประสิทธิภาพกับกลุ่มทดลองครั้งที่ 3 และได้ปรับปรุงเนื้อหา รูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชา ปรับชั่วโมงเรียน จาก 15 ชั่วโมง เป็น 22 ชั่วโมง เพื่อให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยนักเรียนได้เข้าใจการเขียนโครงการ และการจัดทำโครงการ

ระยะที่ 4 เป็นการนำรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้พัฒนาแล้วในครั้งที่ 3 ไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน ซึ่งรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา มีประสิทธิภาพ 87.36/86.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ฉบับก่อนเรียนชั้นมาอีกฉบับ (โดยการสลับข้อสอบกับฉบับหลังเรียน) และปรับแบบทดสอบการวัดทักษะการแก้ปัญหาเป็นข้อสอบแบบอัตนัย ซึ่งจะทำให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ในระยะที่ 5 เมื่อนำรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้กับประชากรทั้งหมด คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 87 คน จึงทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน กล่าวคือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 57.50 เมื่อวิเคราะห์คะแนนเก็บระหว่างเรียนและผลการทดสอบหลังเรียน ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยใช้รูปแบบการสอนอาชีวศึกษา ปรากฏผลว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) มีประสิทธิภาพ 87.36/86.93

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาชีวศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 และ 3 ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น เป็นรูปแบบการสอนที่บูรณาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบโครงการ โดยมี 2 กระบวนการ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ กระบวนการที่ 1) จัดทำโครงการ 2) นำเสนอและประเมินผลโครงการ และขั้นตอนที่ 1) ชั้นระบุปัญหา 2) ชั้นกำหนดแนวทาง 3) ชั้นศึกษาค้นคว้า 4) ชั้นสรุปและสังเคราะห์ความรู้ มีรายละเอียดดังนี้ 1) กระบวนการจัดทำโครงการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อ

นักเรียนได้รับความรู้จากการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning : PBL) แล้วนักเรียนจะต้องลงมือทำหรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งแท้จริง มีการระบุหัวข้อปัญหาหรือเรื่องที่สนใจ วิธีการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งการแก้ปัญหาและความรู้อย่างลึกซึ้งแท้จริง โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นระบุปัญหา เป็นขั้นที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถระบุสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียนอยากรู้ อยากรู้และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดแนวทางเป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษา ค้นคว้า ทำความเข้าใจอภิปรายปัญหาภายในกลุ่ม ระดมสมองคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ ครูคอย ช่วยเหลือกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจวิเคราะห์ปัญหาแหล่ง ข้อมูล ขั้นที่ 3 ศึกษาค้นคว้า เป็นขั้นที่นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน แล้วดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย และขั้นที่ 4 สรุปและสังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง แล้วนำข้อสรุปที่ได้มาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการจัดทำโครงการแล้ว ต่อมาจะเป็นกระบวนการนำเสนอและประเมินผลโครงการ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อจากกระบวนการจัดทำโครงการ ซึ่งการนำเสนอผลงานเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการ เป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจถึงผลงานที่นักเรียนได้ลงมือทำนั้น การนำเสนอผลงานอาจทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับ

ความเหมาะสมกับประเภทของโครงการ เนื้อหา และเวลา เมื่อนักเรียนเสนอผลงานแล้ว ผู้วิจัย จะทำการประเมินผลงานโดยการให้นักเรียนประเมินผลด้วยตนเอง กลุ่มอื่นประเมิน และผู้วิจัย ซึ่งเป็นครูผู้สอนจะทำการประเมินด้วย

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนอาชีวศึกษา ที่ได้ปรับปรุงมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning : PBL) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ (Project) ซึ่งในขั้นตอนแรกใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาส แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และเมื่อนักเรียนได้รับความรู้จากการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายแล้ว นักเรียนจะต้องลงมือทำหรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งแท้จริง มีการระบุหัวข้อปัญหาหรือเรื่องที่สนใจ วิธีการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งการแก้ปัญหาและความรู้อย่างลึกซึ้งแท้จริง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการสามารถนำมาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เป็นอย่างดี

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของอันธิมา จงคำ (2535 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่อง บุหรี่ ทักษะคิดต่อการสูบบุหรี่หรือความเชื่อเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ และความตั้งใจในการไม่ลองสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นหลังจากการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยของอาภรณ์ แสงรัศมี (2543 : บทคัดย่อ)

พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการเรียนรู้ด้วยตัวเอง หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยของสุภาวดี ดอนเมือง (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า การประเมินผลการเรียนการสอนภายหลังการทดลองนักศึกษาที่ได้รับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยของรังสรรค์ ทองสุกนอก (2547 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนเรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น โดยใช้ชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ มีผลการเรียนรู้สูงขึ้น และผลการวิจัยของฟอล์คเน (Faulkne, 1999 , อ้างถึงใน อภรณ์ แสงรัศมี 2543 : 55) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการเรียนรู้ด้วยตัวเอง หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการเรียนโดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา โดยรวมความสามารถอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนมีความสามารถในการระบุปัญหาอยู่ในระดับดี ส่วนความสามารถในการอธิบายสาเหตุของปัญหา การระบุวิธีการแก้ปัญหา และการระบุผลที่ได้จากการแก้ปัญหาอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้และหาคำตอบด้วยตนเอง เกิดทักษะการแก้ปัญหาที่ดีช่วยให้นักเรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฟื่องฟ้า ภูมิมาลา (2540 : 44 - 45) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากฎหมายน่ารู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบแก้ปัญหา ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า กระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลมากที่สุด รองลงมาคือการกำหนดปัญหา การสรุปผล การตั้งสมมติฐาน และน้อยที่สุดคือขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล และสอดคล้องกับงานวิจัยของพลกฤษ ตันติยานุกูล (2547 : 44 - 45) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยการฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้น 4 ขั้นตอน ดังนี้ การพิจารณาระบุประเด็นปัญหา การรวบรวมข้อมูล การดำเนินการแก้ปัญหา และประเมินผลแก้ปัญหา สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิทย์ มูลคำ (2547 : 11 - 32) สนับสนุนว่าทักษะการแก้ปัญหาทำให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ได้ฝึกปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งการเสนอปัญหา ลักษณะปัญหา การสรุปหาข้อยุติ ตามความสนใจของตนเอง ผู้เรียนเกิดความพอใจและสนุกสนานกับการเรียน ดังนั้นวิชา เล่าเรียนดี (2548 : 94 - 95) ได้กล่าวถึงการใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นเทคนิคที่

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเกิดจากความร่วมมือของนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ โดยครูจะเป็นผู้คอยแนะนำ สนับสนุนให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียน เป็นกระบวนการการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และจากการสรุปผลงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตในการทำวิจัยครั้งนี้ถึงการอธิบายสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และสรุปผลที่ได้รับจากการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน อยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากนักเรียนยังไม่เคยได้รับการฝึกและทดสอบเกี่ยวกับทักษะการคิดมาก่อน จึงทำให้ผลการวิจัยออกมาในระดับพอใช้

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาโดยรวม อยู่ระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน รองลงมา คือ รูปแบบการสอนมีความเหมาะสมในการนำมาใช้พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา และ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่ตนเองสนใจอย่างลุ่มลึกโดยการทำโครงการ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ได้ปรับปรุงมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning : PBL) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ (Project) ซึ่งในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาส แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก

สถานศึกษา และเมื่อนักเรียนได้รับความรู้จากการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายแล้ว นักเรียนจะต้องลงมือทำหรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งแท้จริง มีการระบุหัวข้อปัญหาหรือเรื่องที่สนใจ วิธีการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งการแก้ปัญหาและความรู้อย่างลึกซึ้งแท้จริง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ และจากการสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาเป็นรูปแบบการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดความสุข สนุกสนานไม่เบื่อหน่าย นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ทำเรื่องใกล้ตัวที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมที่ง่าย และจับต้องได้ มีความสนใจข่าวสารบ้านเมือง เตรียมพร้อมตัวเองเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาธิตประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้าน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น นอกจากนี้รูปแบบการสอนดังกล่าวยังเน้นการนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ นักเรียน รู้จักใช้วิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิด เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้นักเรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษามาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (2545 : 5) ที่กล่าวว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ

วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เป็นรูปแบบการสอนที่มีกระบวนการและลำดับขั้นตอนการสอนหลายขั้นตอน ครูผู้สอนที่นำรูปแบบการสอนดังกล่าวไปใช้สอน โดยในกระบวนการจัดทำโครงการ ครูควรปฏิบัติตามขั้นตอนในการสอนแต่ละขั้น ดังนี้

1.1 ชั้นที่ 1 ชั้นระบุปัญหา ครูควรนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เป็นเรื่องใกล้ตัวทันต่อเหตุการณ์ หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถระบุสิ่งที่ เป็นปัญหาที่ นักเรียนอยากรู้ อยากเรียนและเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

1.2 ชั้นที่ 2 ชั้นกำหนดแนวทาง ครูผู้สอนควรช่วยเหลือกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจวิเคราะห์ ปัญหาแหล่ง ข้อมูล เพื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้วางแผนการศึกษา ค้นคว้า ทำความเข้าใจ อภิปรายปัญหาภายในกลุ่ม ระดมสมองคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ

1.3 ชั้นที่ 3 ศึกษา ค้นคว้า ครูผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการหลากหลาย หากนักเรียนประสบปัญหาครูจะเป็นผู้ชี้แนะแหล่งความรู้หรือติดต่อผู้รู้เพื่อให้คำแนะนำแก่นักเรียน

1.4 ชั้นที่ 4 สรุปและสังเคราะห์ ความรู้ ครูผู้สอนควรช่วยเหลือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อให้ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง แล้วนำข้อสรุปที่ได้มา แลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

2. กระบวนการจัดนำเสนอและ ประเมินผลโครงการ ควรจะเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมให้มากขึ้น หรือโรงเรียนควรจัดงานวัน AEC แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดนิทรรศการ นำเสนอผลงานโครงการให้เพื่อนนักเรียนและรุ่นน้องได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และจัดประกวดโครงการ เพื่อชิงเกียรติบัตรและรางวัล เพื่อเป็นการเสริมแรงและกระตุ้นให้นักเรียนตั้งใจทำโครงการด้วย

3. ระหว่างการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรกำชับให้นักเรียนในกลุ่มสามัคคีกัน ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายเพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการสอน ด้วยการบูรณาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบโครงการ ในเนื้อหาอื่น ๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการ
สอนในรายวิชาอื่น ๆ โดยการใช้รูปแบบการ
สอน กิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนที่
หลากหลาย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักเรียนให้สูงขึ้นและทำให้นักเรียนมี
ความสุขกับการเรียนวิชานั้น ๆ ด้วย

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

----- (2540). **การเขียนแผนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.

----- (2542). **คู่มือครูแนวการจัดทำแผนการสอนพัฒนาศักยภาพ.** กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

----- (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เขมรัฐ โตไทยะ. (2540). **คู่มือการจัดทำแผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เนื้อหา
สิ่งแวดล้อม เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตาม
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).** พิมพ์ครั้งที่ 2.
ร้อยเอ็ด : ออฟเซท.

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. (2550). “ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์” ใน การสัมมนาวิชาการ เรื่อง
“ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อสังคมไทย” ณ สโมสรทหารบก เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม.

ญดาภักดิ์ กิจทวี. (2551). **การศึกษาผลการเรียนรู้และทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง เศรษฐศาสตร์ใน
ชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น
ฐาน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชา
หลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.**

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย. (2537). **คู่มือปฏิบัติการการจัดทำแผนการสอนเพื่อพัฒนาเป็นผลงานวิชาการ.
นครพนม : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม.**

ทิวัดต์ มณีโชติ. (2549). **การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ : เกรท เอ็ดดูเคชั่น.**

ทิตนา แคมมณี. (2543). “การคิดและการสอนคิด”. ใน พิมพ์พันธ์์ เตชะคุปต์, ลัดดา ภูเกียรติ ,
สุวัฒนา สุวรรณเขตนิยม. **ประมวลบทความ นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูป
การศึกษา.** กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ..... (2545). **กลุ่มสัมพันธ์เพื่อทำงานและการจัดกระบวนการเรียนการสอน.** กรุงเทพฯ : นิธิ
แอดเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.
- ..... (2551). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.**
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,
- ..... (2543). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2546). **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึง
ประสงค์ : ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ :
บุ๊ค พอยท์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ปิ่นนเรศ กาศอดม. (2542). **สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ของอาจารย์
พยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- เผชิญ กิจระการ. (2546). **“ดัชนีประสิทธิผล” ใน เอกสารประกอบการสอนวิชา 503710 . ภาควิชา
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- พบพร บำรุงจิตร. (2542). **การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิรูป
การศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสวรรค์. ปริญญาโทครุศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.**
- พวงรัตน์ บุญญานุกฤษ. (2544). **ทิศทางใหม่ของครูศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาวิชาชีพ
อุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิจรรย์. (2550). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แฮสส์
ออฟ เคอร์มิสท์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2540). **เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา
หน่วยที่ 8 - 15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**
- มณฑรา ธรรมบุศย์. (2545). **“การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem – Based
Learning),”** ในวารสารวิชาการ. 5(2) : 11 – 17 ; กุมภาพันธ์.
- ยุวดี ภาชา. (2536). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สำหรับ
อาจารย์พยาบาล. ปริญญาโทปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนา
หลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2551). **การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ทองสุกนอก. (2547). **ชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem
BaseLearning) เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์**

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

รุ่ง แก้วแดง. (2541). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : มติชน.

เรณูมาศ มาอุ่น. (2537). รายงานการวิจัยเรื่องการใช้วิธีสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในการสอนวิชา
สุขศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นาน
มีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

วัชรรา เล่าเรียนดี. (2548). *เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ*. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนาม
จันทร์.

วัชรกรรณ์ กองมณี. (2546). *การพัฒนาแผนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยเน้นกิจกรรม
การเรียนรู้แบบร่วมมือ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วัฒนาพร ระจับทุกซ์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
แอล ที เพรส.

วัลลี สัตยาศัย. (2547). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : บุ๊คเน็ต.

วิชเนี่ย ทศตะ. (2547). *การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 ที่สอนด้วยวิธีสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักและวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศมหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2550). *พระพุทธศาสนา ม.6*. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

วีระ โรจน์พจนรัตน์. (2550). *กระทรวงวัฒนธรรม 2550*. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภลิริ โสมาเกต. (2544). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียน
ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้โดยโครงการกับการ
เรียนรู้ตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

สมนึก กัททิยธนี. (2549). *การวัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กพลินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2547). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการ
คิด*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). รายงานการประเมินคุณภาพ
ภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2535). “วิจัยในชั้นเรียนอย่างง่าย ๆ แบบวิจัยหน้าเดียว” ใน วารสาร
วิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 13,1 (ม.ค.-เม.ย. 2535), 74-79
_____. (2544). การสร้างแบบฝึก. นครสวรรค์ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดริมปีงการพิมพ์.
- สุพล วัจนินธุ์. (2536). “การจัดทำแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ” ใน สารพัฒนาหลักสูตร.
114(12) : 3 - 14, เมษายน - พฤษภาคม.
- สุภาวดี ดอนเมือง. (2544). ประสิทธิภาพการเรียนรู้การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักวิชาเคหพยาบาล
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนอายุรวาท จังหวัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อันธิมา จอคำ. (2535). การเปรียบเทียบประสิทธิผลการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและ
การเรียนการสอนแบบปกติ เรื่อง บุหรี่กับสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสันป่าตองวิทยา อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อาภรณ์ แสงรัศมี. (2543). ผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและความพึงพอใจต่อการเรียนการ
สอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา
การศึกษาศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี พันธมณี. (2543). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : เลฟแอนดิลิฟเพรส.
- อุดม รัตนอัมพรโสภณ. (2544). ผลของการสื่อสารในเวลาเดียวกันและต่างเวลาในการเรียนรู้
ผ่านเว็บโดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับปริญญา
ตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Candela , Lori L. (1998). “Problem Based Learning versus Lecture : Effects on Multiple Choice
Test Scores in Associate Degree Nursing Student.” **Dissertation Abstracts International**
. 60 (April 1998) : 177.
- Schmidt, HG. (1995). “Foundations of Problem – based Learning : Some Explanatory Notes,”
Med Education. 27(12) : 422-432..
- Walton, H.J. and M.B. Matthews. (1989). “Essentials of Problem-based Learning,” **Medical
Education.** 23(03) : 456-459.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistic, Introductory Analysis.** 3rd. New York : Harper and Row
Publishers.